

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การออกแบบชุดตัวอักษรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนเอกสาร วรรณกรรม ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สอดคล้องต่อการดำเนินการวิจัย ตามหัวข้อเนื้อหา ดังนี้

- 2.1 บริบทของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 2.2 การออกแบบตัวอักษร
- 2.3 บุคลิกภาพ
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บริบทของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2.1.1 ประวัติความเป็นมา

ด้วยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้รับการสถาปนาขึ้นในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548 ซึ่งดูเหมือนจะเป็นมหาวิทยาลัยใหม่ในสายตาของคนทั่วไป แต่ความเป็นจริงแล้วมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และจัดเป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงและมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมาเป็นเวลาช้านาน จากเดิมที่รวมตัวอยู่กับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพ อันประกอบด้วยวิทยาเขตต่าง ๆ มากกว่า 35 วิทยาเขตทั่วประเทศ และเมื่อมีการปรับเปลี่ยนสถานภาพจากสถาบันมาเป็นมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2548 ก็ได้มีการรวมกลุ่มวิทยาเขตในสังกัดแยกออกเป็น 9 มหาวิทยาลัย และหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่แยกอิสระออกมา ก็คือ “มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”

จนถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยวิทยาเขตเดิม 5 แห่ง ที่มีพื้นที่ไม่ห่างไกลกันนัก ได้แก่

- วิทยาเขตเทเวศร์
- วิทยาเขตโชติเวช
- วิทยาเขตพณิชยการพระนคร
- วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
- วิทยาเขตพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยยังคงยึดมั่นใน สร้างบัณฑิตนักปฏิบัติ ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยแบ่งการจัดการเรียนการสอน ออกเป็น 9 คณะ ได้แก่

- (1) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
- (2) คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
- (3) คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
- (4) คณะบริหารธุรกิจ
- (5) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (6) คณะวิศวกรรมศาสตร์

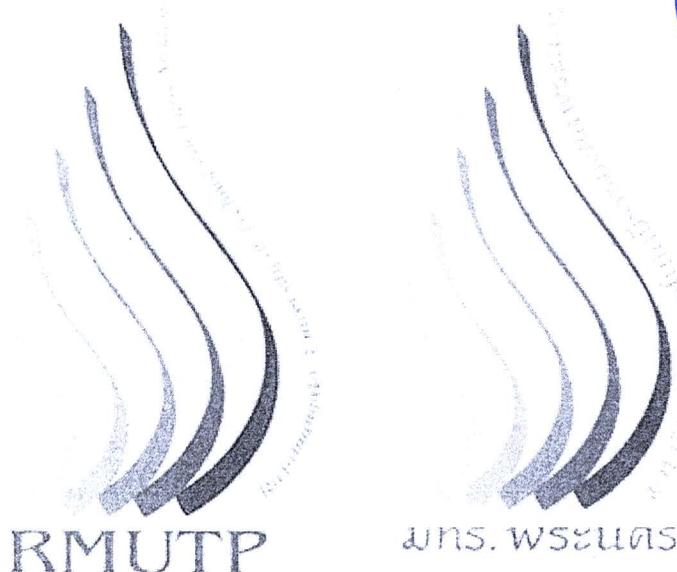
- (7) คณะศิลปศาสตร์
- (8) คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น
- (9) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
(มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 2554)

2.1.2 ตราประจำมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 2.1 ตราประจำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตราประจำมหาวิทยาลัยนั้นเป็นรูปดวงตราวงกลมภายในมีพระราชลัญจกรประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ล้อมรอบด้วยดอกบัว 8 กลีบ ซึ่งสื่อความหมายถึง ทางแห่งความสำเร็จ มรรค 8 และความสดชื่น เบิกบานอันก่อให้เกิดปัญญา ด้านบนดวงตรานั้นมี พระมหาพิชัยมงกุฎที่มีตัวเลข ๙ ซึ่งหมายถึง รัชกาลที่ 9 ครอบอยู่ ด้านล่างดวงตรานั้นเขียนชื่อ สถาบัน ทั้งนี้ตราของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ล้วนได้รับพระราชทานพระบรม ราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เชิญเชิญมาเป็นตราสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดภาพเครื่องหมายราชการ ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒ (ฉบับที่ ๑๑๔) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. 2532) เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านล่างของดวงตราวงกลมทำ เป็นกรอบโค้งรองรับมีชื่อ "มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร"

ภาพที่ 2.2 สัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นผลงานการออกแบบของ นายพงษ์เดช โฉมสันเทียะ นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จากประกวดผลงานการออกแบบสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย ในปี 2549 เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ในการประชาสัมพันธ์องค์กร โดยรูปแบบแนวความคิดได้มาจากกลีบดอกบัว ทั้ง 5 หมายถึง วิทยาเขตเดิมทั้ง 5 ของมหาวิทยาลัยฯ หลอมรวมเป็นหนึ่ง เจริญเติบโตไปข้างหน้า อย่างไม่หยุดยั้ง (พงษ์เดช โฉมสันเทียะ. สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2554)

2.1.3 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์

2.1.3.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

มหาวิทยาลัยแห่งโลกอาชีพ ผลิตผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยี สร้างคุณค่าสู่สากล

2.1.3.2 พันธกิจ (Mission)

- (1) จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นวิชาชีพบนพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีคุณภาพและมีความสามารถพร้อมเข้าสู่อาชีพ
- (2) สร้างงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมการผลิตและการบริการที่สามารถถ่ายทอดและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศ
- (3) ให้บริการงานวิชาการและการศึกษาที่มีแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการมีอาชีพอิสระและพัฒนาอาชีพสู่การแข่งขัน
- (4) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและรักษาสิ่งแวดล้อม

2.1.3.3 เป้าประสงค์ (Goal)

- (1) เป็นแหล่งศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีเชิงบูรณาการที่เข้มแข็งและได้มาตรฐานสากล
- (2) สร้างคนคุณภาพสู่โลกอาชีพ (สร้างคนเก่งและคนดีที่มีทักษะวิชาชีพ)
- (3) ให้บริการวิชาการแก่สังคมโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

- (4) เป็นแหล่งทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
- (5) สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงบูรณาการเพื่อการแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติ

2.1.4 อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (RMUTP Identity)

- (1) บัณฑิตนักปฏิบัติ (Hands - on)
- (2) ใช้ทักษะที่มีเทคโนโลยีเป็นฐาน (Technology Based Education-Training)
- (3) สร้างความเชี่ยวชาญวิชาชีพ (Professional Oriented)

2.1.5 ปรัชญา (Philosophy)

สร้างคนสูงงาน เชี่ยวชาญเทคโนโลยี สร้างคนดีสู่โลกอาชีพ

RMUTP produces technological specialists with their decencies to serve diverse career

2.1.6 ปณิธาน (Determination)

มุ่งมั่นเป็นผู้นำการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงบูรณาการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพคุณธรรมสู่มาตรฐานสากล

RMUTP strives to be a leader of vocational studies based on integrated science and technology as well as maintain our competent and virtuous persons

2.1.7 ค่านิยมหลัก (Core Value)

“คิดอย่างสร้างสรรค์ ทำอย่างมืออาชีพ”

Think Creatively Do Professionally

2.1.8 เป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal)

มุ่งมั่นเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งโลกอาชีพในระดับสากล

RMUTP strives to be a leading university for diverse career which is recognized internationally

2.1.9 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (Ideal Graduates)

บัณฑิต “ราชมงคัล” (RMUTP Graduates)

- (1) ความคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creativity)
- (2) ทักษะในการประกอบอาชีพ (Professionalism Skill)
- (3) ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย (Information Technology Skill)
- (4) ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skill)
- (5) วุฒิภาวะทางสังคม (Social Maturity)
- (6) ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ & เทคโนโลยี (Science and Technology Skill)

2.1.10 ยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์

- (1) ศูนย์กลางการศึกษาและความรู้ (Hub) ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความเข้มแข็ง
- (2) สร้างคนดี คนเก่ง มีทักษะในงานพัฒนาให้เป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) ของประเทศ
- (3) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงบูรณาการที่ได้มาตรฐานเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย

ยุทธศาสตร์

สูงขึ้นไป

(1) สร้างโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนได้รับการพัฒนาความรู้ไปสู่การศึกษาในระดับที่

(2) สนับสนุน และส่งเสริมการพัฒนาด้านอาชีวศึกษา

(3) ส่งเสริมการสร้างงาน อาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ กับประชาชน และเป็นสังคม

ผู้ประกอบการ

(4) ปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็ง “สร้างคนสู่งาน เชี่ยวชาญเทคโนโลยี”

(5) เพิ่มศักยภาพของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน

(6) จัดหาทรัพยากรทางการศึกษาให้เพียงพอภายใต้ระบบบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล

(7) พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล

(8) เพิ่มขีดความสามารถด้านงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมบนพื้นฐานวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี

(9) ให้บริการวิชาการเพื่อการแข่งขันและสร้างรายได้

2.1.11 การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strengths)

(1) การจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

(2) จัดการศึกษาหลากหลายสาขาวิชาชีพและครอบคลุมองค์ความรู้ตั้งแต่ระดับวิชาชีพชั้น

พื้นฐานจนถึงขั้นสูง

(3) มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ

(4) บัณฑิตมีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

(5) มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงทางด้านวิชาชีพและผลิตบัณฑิตมายาวนาน

(6) สถานที่ตั้งอยู่กลางใจเมือง มีทำเลที่เหมาะสม

(7) มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรมีความรู้และ

ประสบการณ์

(8) มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านวิชาชีพที่สามารถให้บริการวิชาการแก่สังคม

จุดอ่อน (Weaknesses)

(1) สัดส่วนคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

(2) การบริหารจัดการระบบสารสนเทศยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

(3) บุคลากรบางส่วนขาดแนวคิดเชิงรุก และ ขาดกระบวนการทัศน์ใหม่ในการแก้ปัญหา

(4) สถานที่จำกัด ทำให้การขยายตัวเป็นไปได้ยาก

(5) ขาดแคลนบุคลากรสายสนับสนุน ทำให้ต้องใช้บุคลากรสายสอนบางส่วนรับภาระงาน

สนับสนุนควบคู่กัน ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและงานวิจัย

(6) ผู้บริหารใหม่บางส่วนยังขาดทักษะประสบการณ์ด้านการบริหาร

(7) งานวิจัยบางสาขายังมีน้อย

(8) ขาดระบบติดตามประเมินผลและการนำผลประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา

โอกาส (Opportunities)

- (1) การขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้เกิดความต้องการบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในวิชาชีพและบัณฑิตนักปฏิบัติ
 - (2) นโยบายของรัฐให้การสนับสนุนสถานศึกษาที่ผลิตบุคลากรด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี และภาคเอกชนให้การสนับสนุนเช่นกัน
 - (3) ภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนระบบให้ทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นการสร้างโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น
 - (4) นโยบายภาครัฐสนับสนุนด้านการบริหารจัดการอุดมศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ทำให้การทำงานคล่องตัว
 - (5) เป็นมหาวิทยาลัยทางเลือกสำหรับนักศึกษาเพื่อมุ่งสู่วิชาชีพ
 - (6) โครงสร้างประชากร เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยสามารถจัดการศึกษาได้หลากหลาย
- อุปสรรค (Threats)
- (1) การจัดการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต้องใช้การลงทุนสูงในด้านอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการสูง
 - (2) นโยบายการปรับลดงบประมาณและอัตราค่าเล่าเรียน ทำให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยฯ เป็นไปได้ช้า
 - (3) การเปิดการศึกษาเสรี ทำให้มหาวิทยาลัยฯ มีคู่แข่งมากสถานศึกษาอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนเปิดสอนและจัดการศึกษาวิชาชีพแขนงต่าง ๆ กันอย่างกว้างขวาง
 - (4) โครงสร้างประชากรส่งผลให้ประชากรวัยเรียนลดลง

2.2 การออกแบบตัวอักษร

ตัวอักษร หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้ในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับรู้ รวมถึงการบันทึกประวัติศาสตร์เรื่องราวต่าง ๆ ผ่านทางตัวอักษร และตัวอักษรจะแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติด้วยการออกแบบตัวอักษรสามารถทำได้หลายวิธี คือ

- (1) การออกแบบตัวอักษรโดยเพิ่มขนาด โดยมักเน้นไปที่ตัวอักษรแรกของที่อยู่หน้าย่อหน้าหรือคำแต่ละคำให้มีขนาดใหญ่กว่าตัวอักษรตัวอื่น ๆ ซึ่งการเพิ่มขนาดจะช่วยให้เกิดความน่าสนใจ สะดุดตากว่าตัวอักษรตัวอื่น ๆ
- (2) การออกแบบตัวอักษรโดยเปลี่ยนแปลงทิศทางตัวอักษร โดยเปลี่ยนทิศตัวอักษรในแนวตั้ง แนวตั้ง หรือแนวเฉียง เพื่อสร้างความแตกต่างออกจากตัวอักษรตัวอื่น โดยต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความสวยงามในการออกแบบภาพรวม
- (3) การออกแบบอักษรโดยการจัดองค์ประกอบตัวอักษร เป็นการนำตัวอักษรต่าง ๆ มาจัดองค์ประกอบเข้าด้วยกัน เช่น การล้อมกรอบสี่เหลี่ยมรอบตัวอักษร การสร้างวงกลมล้อมรอบตัวอักษร การใช้เส้นประกอบให้เกิดการเคลื่อนไหวของตัวอักษรด้วย นอกจากนี้ยังรวมถึงการนำภาพคน สัตว์ สิ่งของมาใช้ประกอบเข้ากับตัวอักษร เพื่อช่วยให้ตัวอักษรมีความเด่นและชัดเจนขึ้น
- (4) การออกแบบโดยเพิ่มน้ำหนักของตัวอักษร คือ การทำให้ผู้ดูรู้สึกตัวอักษรตัวนั้นมีน้ำหนัก ความหนา ความเข้ม มากกว่าตัวอักษรตัวอื่น เช่น การเพิ่มความกว้าง การเพิ่มสี รวมถึงการสร้างมิติด้านข้างในกบตัวอักษรด้วย

(5) การออกแบบตัวอักษรโดยสร้างทัศนียภาพให้ตัวอักษร คือ การสร้างให้ตัวอักษรเป็นสามมิติ คือ กว้าง ยาว หนาหรือลึก ซึ่งโดยทั่วไปตัวอักษรจะมีลักษณะเป็นสองมิติเท่านั้น การสร้างมิติที่สามให้กับตัวอักษรเป็นการสร้างจุดสนใจและทำให้เกิดความโดดเด่นอีกด้วย

(6) การออกแบบตัวอักษรโดยการประดิษฐ์ตกแต่งตัวอักษร คือการออกแบบตัวอักษรโดยประดิษฐ์ตกแต่งส่วนใดส่วนหนึ่งของตัวอักษรหรือทั้งหมด ให้แตกต่างไปจากตัวอักษรทั่วไปที่พบเห็น ได้แก่ ภาพ คน สัตว์ หรือสวดลายต่างๆ เป็นต้น

(7) การออกแบบตัวอักษรโดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับเนื้อหา เรื่องราว คือ การออกแบบตัวอักษรให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่นำตัวอักษรนั้นไปใช้ เช่น ตัวอักษรที่ออกแบบให้มีลักษณะเก่า อาจจะไปใช้กับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เป็นต้น

(8) การออกแบบตัวอักษรโดยจัดระดับความสูงต่ำให้ตัวอักษร คือ การจัดวางตัวอักษรให้มีความสูงต่ำ ลดหลั่นกันไป

2.2.1 ชนิดของตัวอักษร

2.2.1.1 ตัวอักษรภาษาไทย

(1) แบบดั้งเดิม หรือ แบบมีหัว เป็นแบบที่แสดงเอกลักษณ์ของภาษาไทย
ต้นฉบับ

(2) แบบหัวตัด หรือ แบบไม่มีหัว เป็นแบบที่ดัดแปลงมาจากแบบมีหัวโดยตัดหัวออก เหมือนเขียนด้วยปากกาคอแร้ง ให้อารมณ์ความรู้สึกถึงความทันสมัยมากกว่าแบบดั้งเดิมหรือแบบมีหัว เปรียบได้กับแบบ San Serif ของภาษาอังกฤษ นิยมใช้ตัวอักษรกับงานที่ดูร่วมสมัยและเป็นสากลมากกว่า

(3) แบบลายมือ เป็นแบบที่ให้ความรู้สึกอิสระและเป็นธรรมชาติเหมาะที่จะใช้กับงานที่ไม่เป็นทางการ อิสระ สนุกสนานและไร้กฎเกณฑ์ เปรียบได้กับแบบ Script ของภาษาอังกฤษ

(4) แบบคัดลายมือ หรือลายอาลักษณ์ เป็นแบบที่เกิดจากการคัดลายมือด้วยปลายปากกาแบบโบราณที่มีหัวแหลม เช่น ปากกาขนนก เป็นต้น แสดงความเป็นทางการ และให้ความรู้สึกถึงพิธีรีตองแบบไทย ความเคารพและให้เกียรติกัน

(5) แบบประดิษฐ์ เป็นแบบที่ดัดแปลงเพื่อให้กับงานประเภทต่าง ๆ เพื่อการเน้นสร้างความสะดุดตา แปลกใหม่ และน่าสนใจ

ศิลปินรากแก้วอีสาน ทวี รัชนิกร

ภาพที่ 2.3 ตัวอักษรแบบประดิษฐ์

2.2.1.2 ตัวอักษรภาษาอังกฤษ

(1) Serif หรือตัวอักษรแบบโรมัน หรือแบบโบราณ Tradition old style เป็นแบบที่มีลักษณะจุดเด่น คือ ตัวอักษรมีหัว มีเท้า ความหนาบางไม่ต่างกัน ให้ความรู้สึกถึงความเก่า ขลัง งานทางการ กึ่งทางพิธีรีตอง เชิงอนุรักษ์นิยม

HEADLINE
maximum impact
LIGATURES
large
TYPOGRAPHY
Classical Proportions

ภาพที่ 2.4 ตัวอักษรแบบ Serif

(2) San Serif หรือตัวอักษรแบบ Gothic เป็นตัวอักษรที่มีพื้นฐานมาจากแบบ Serif แต่ดัดแปลงเอาหัวและเท้าออกให้ดูเรียบ ให้ความรู้สึกถึงความทันสมัยกว่าแบบแรก ตัวอักษรมีความหนาบางไม่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ให้ความรู้สึกทันสมัย เรียบง่าย ประยุกต์กับงานได้หลากหลาย ที่สำคัญที่สุด คือ อ่านง่าย

Eccentric pianist
Lives in an old mansion with his
BELOVED DRUM MACHINE
Has recorded more than 948 albums so far
And all that jazz
Prolific musician, the greatest admirer of
THE ROLLING TONES
Mastered the art of moving

ภาพที่ 2.5 ตัวอักษรแบบ San Serif

(3) Script หรือตัวอักษรแบบลายมือ ตัวเขียน เป็นตัวอักษรที่มีความหนบางพอกันเหมือนเขียนด้วยดินสอ และต่างกันเหมือนปากกาออกแรงเขียนตัวหนังสือ ให้ความรู้สึกไม่เป็นทางการ อีสระ เส้นสายให้ความรู้สึกสนุกสนานรักโรแมนติกที่แน่นอนตายตัว เหมาะสำหรับกลุ่มวัยรุ่น ในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์จะไม่นิยมใช้ตัวอักษรลักษณะนี้เป็นตัวเนื้อหาให้อ่าน เพราะจะทำให้อ่านลำบากเมื่อมีจำนวนมาก

*Mister Richard
will demonstrate at noon
Contextual Alternates
plus Ligatures & Swashes
in New York City
thanks! thanks!*

ภาพที่ 2.6 ตัวอักษรแบบ Script

(4) Decorative หรือตัวประดิษฐ์ เป็นตัวอักษรที่ได้รับการตกแต่งให้โดดเด่น บางตัวทำเป็นภาพสัญลักษณ์

*So Cute
Parisine Night affair
Dreaming with Chocolates
Amor Fatal
Where are you sweet Marie?
Fireflies in the garden*

ภาพที่ 2.7 ตัวอักษรแบบ Decorative

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	
ห้องสมุดฯ ๓๖๖	
วันที่.....	2 ก.ค. 2555
เลขทะเบียน.....	245875
เลขเรียกหนังสือ.....	

(5) Calligraphy หรือตัวอาลักษณ์ เป็นตัวอักษรโรมันแบบตัวเขียนอีก ลักษณะแบบประดิษฐ์ มีเส้นตั้งดำหนา ภายในตัวอักษรมีเส้นหนาและบางคล้ายกับการเขียนด้วยพู่กัน แบบหรือปากกาปลายตัด นิยมใช้จารึกในเอกสารตำราในสมัยโบราณ

*I Hope that someday
we will be able to
put away our fears and
prejudices and just
laugh at people.*

ภาพที่ 2.8 ตัวอักษรแบบ Calligraphy

ประเภทของตัวพิมพ์ภาษาอังกฤษ (ตัวโรมัน)

(1) ตัวพิมพ์แบบตัวคัดลายมือ (Text Letters) เป็นตัวอักษรที่เหมือนตัวคัดลายมือ นิยมใช้ในการพิมพ์ข้อความสั้น ๆ และมักใช้ในงานออกแบบที่ต้องการให้ดูเก่าหรือโบราณ ตัวพิมพ์แบบนี้ที่สำคัญคือ โรทันดา (Rotunda)

(2) ตัวพิมพ์แบบตัวเขียน (Script or cursive typefaces) เป็นตัวพิมพ์ที่มีลักษณะเหมือนตัวลายมือเขียน นิยมใช้ในบัตรเชิญ พิมพ์แบบนี้ที่สำคัญเช่น โคโรเนท (Coronet)

(3) ตัวพิมพ์แบบเซอร์ฟ (Serif Typefaces) เป็นตัวพิมพ์ที่มีส่วนที่เป็นฐานหรือดิ่ง นิยมใช้ในข้อความที่มีขนาดยาวๆ สามารถแบ่งประเภทย่อย ๆ ได้ 4 ประเภทคือ ตัวพิมพ์แบบโอลด์สไต์ล (Old Style), ตัวพิมพ์แบบทรานสิชันแนล (Transitional), ตัวพิมพ์แบบสแควร์เซอร์ฟ (Square Serif), ตัวพิมพ์แบบโมเดิร์น (Modern)

(4) ตัวพิมพ์แบบแซนว์ เซอร์ฟ (Sans-Serif Typefaces) เป็นตัวพิมพ์ที่ไม่มีส่วนของฐานหรือดิ่ง จุดเด่นตรงส่วนหนาและบางที่มีความแตกต่างกันมากกว่าตัวแบบเซอร์ฟอื่น ๆ ความหนาของเส้นไม่เท่ากันตลอดตัวอักษร บางครั้งอาจจะเรียกว่าตัวกอทิกส์ (Gothics) นิยมใช้พิมพ์ข้อความพาดหัว แต่จะไม่ใช้กับข้อความที่มีขนาดยาว ๆ เนื่องจากเป็นตัวพิมพ์ที่อ่านยาก

(5) ตัวพิมพ์ตกแต่ง (Display Typefaces) เป็นตัวพิมพ์ที่ใช้สำหรับงานตกแต่งโดยเฉพาะและไม่เหมาะสมจะใช้ในการพิมพ์ข้อความ นิยมใช้ในข้อความสั้น ๆ หรือหัวเรื่อง ตัวพิมพ์แบบนี้นอกจากจะออกแบบให้มีความแปลกตาแล้ว ยังใช้รูปคนหรือรูปสัตว์เข้ามาผสมด้วย

สกุลของตัวพิมพ์ (Family of Type)

(1) ตัวเส้นหนา (Bold) เป็นตัวพิมพ์ที่มีเส้นหนา จะทำให้งานออกแบบดูมีน้ำหนักมากขึ้น นิยมใช้ในการพิมพ์หัวเรื่อง นอกจากนั้นยังมีตัวที่หนามาก (Extrabold) หรือหนาพิเศษ (Ultrabold) รวมถึงตัวกึ่งหนา (Semi bold) ด้วย

(2) ตัวเส้นหนัก (Medium Face) เป็นตัวพิมพ์ที่มีเส้นหนาน้อยกว่าตัวเส้นหนา

(3) ตัวพิมพ์เนื้อเรื่อง (Book Face) เป็นตัวพิมพ์ปกติ ทำขึ้นสำหรับใช้อ่าน จึงเหมาะสมในการพิมพ์ส่วนที่เป็นเนื้อหามากที่สุด

(4) ตัวเส้นบาง (Lightface) มีความบางกว่าตัวพิมพ์เนื้อเรื่อง ทำให้ตัวหนังสือบาง

(5) ตัวเอน (Italic) เป็นตัวพิมพ์ที่เอนไปทางขวา ทำให้ดูนุ่มนวล ใช้พิมพ์ข้อความที่มีจำนวนตัวอักษรมาก

(6) ตัวโย้ (Backslant Face) เป็นตัวพิมพ์ที่ไม่ตั้งตรง แต่เอนไปทางซ้าย ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเป็นที่นิยมใช้ เพราะขัดกับธรรมชาติในการอ่าน

(7) ตัวแคบ (Condensed Face) เป็นตัวพิมพ์ที่บีบในแนวนอน ทำให้ดูเป็นตัวอักษรที่กว้างน้อยกว่าปกติ

(8) ตัวกว้าง (Extended Face) เป็นตัวอักษรที่มีความกว้างมากกว่าปกติ

2.3 บุคลิกภาพ

บุคลิกภาพของแต่ละคนจะเป็นสิ่งประจำตัวของคนคนนั้น ที่ทำให้แตกต่างจากคนอื่น และมีหลายสิ่งหลายอย่างที่จะประกอบกันทำให้คนแต่ละคนมีบุคลิกภาพเป็นของตัวเอง สรุปได้ว่าบุคลิกภาพคือตัวบุคคลโดยส่วนรวม ทั้งลักษณะทางกาย และทางจิต เช่นเดียวกับการออกแบบตัวอักษร ซึ่งเป็นการออกแบบที่ต้องสร้างบุคลิกภาพที่แตกต่างและสื่อความได้อย่างชัดเจน เกิดความรู้สึกคล้ายตามลักษณะทางกายภาพ

บุคลิกลักษณะในงานออกแบบเรขศิลป์นั้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่สามารถช่วยให้งานออกแบบเกิดประสิทธิภาพตามที่นักออกแบบต้องการ และช่วยให้นักออกแบบสามารถสื่อสารแนวความคิดได้ตรงตามโจทย์มากขึ้น ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มเป้าหมายประเภทของบุคลิกตามลักษณะทฤษฎีของซิเกนโนบุ โคบายาชิ ดังนี้

1. ล้าลอง (Casual)
 - 1.1 เยาววัย (Youthful)
 - 1.2 ฉูดฉาด (Flamboyant)
 - 1.3 ร่าเริง (Merry)
 - 1.4 สนุกสนาน (Enjoyable)
 - 1.5 แจ่มแจ้้ง (Vivid)
2. ทันสมัย (Modern)
 - 2.1 สุภาพ (Urbane)
 - 2.2 เหตุผล (Rational)
 - 2.3 พิถีพิถัน (Sharp)
 - 2.4 ก้าวหน้า (Progressive)
 - 2.5 โลหะ (Metallic)
3. ชวนฝัน (Romantic)
 - 3.1 อ่อนโยน (Soft)
 - 3.2 อ่อนหวาน (Sweet)
 - 3.3 ช่างฝัน (Dreamy)
 - 3.4 ไร้เดียงสา (Innocent)

- 3.5 เสน่ห์ (Charming)
- 4. ธรรมชาติ (Natural)
 - 4.1 ธรรมชาติ (Natural)
 - 4.2 ราบรื่น (Tranquil)
 - 4.3 สนิทสนม (Intimate)
 - 4.4 ประทับใจ (Simple and Appealing)
 - 4.5 กว้างขวาง (Generous)
- 5. สะอาดสะอาง (Elegant)
 - 5.1 สุภาพเรียบร้อย (Refined)
 - 5.2 อรชร (Graceful)
 - 5.3 ประณีต (Delicate)
 - 5.4 สมัยนิยม (Fashionable)
 - 5.5 ผู้หญิง (Feminine)
- 6. เก๋ (Chic)
 - 6.1 สดุดี (Sober)
 - 6.2 สงบเสถียร (Modest)
 - 6.3 เรียบง่าย (Simple)
 - 6.4 เงียบ (Quiet)
 - 6.5 ละเอียดย (Subtle)
- 7. นิยม ดั้งเดิม (Classic)
 - 7.1 แบบแผน (Traditional)
 - 7.2 นิยม ดั้งเดิม (Classic)
 - 7.3 ผู้ใหญ่ (Mature)
 - 7.4 รสนิยม (Tasteful)
 - 7.5 ลึกซึ้ง (Heavy and Deep)
- 8. โอ้อวด (Dandy)
 - 8.1 สงบเงียบ (Placid)
 - 8.2 เล่ห์เหลี่ยม (Sophisticated)
 - 8.3 ไว้ใจ (Reliable)
 - 8.4 สง่างาม (Dignified)
 - 8.5 สารระ (Substantial)

ตารางที่ 2.1 การแบ่งบุคลิกภาพตามรูปแบบการใช้ชีวิตของมนุษย์ (Life Style) ของ Kobayashi

บุคลิกภาพ	ลักษณะ	ภาพลักษณ์
ลำลอง (Casual)	ลักษณะของคนวัยหนุ่มสาว นักศึกษามหาวิทยาลัย อายุ 20 ปีต้น รักอิสระ สนุกกับชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> - วัยรุ่น (Youthful) - ฉูดฉาด (Flamboyant) - สนุกสนาน ร่าเริง เฮฮา (Merry) - สนุกสนาน เพลิดเพลิน (Enjoyable) - โดดเด่น แจ่มแจ๋ง (Vivid)
ทันสมัย (Modern)	ลักษณะของคนอาศัยในเมืองใหญ่ เมืองหลวง มีรสนิยมดี มีความพิถีพิถันในการเลือกใช้สินค้าที่มีประโยชน์ ใช้สอย และการออกแบบที่ดี	<ul style="list-style-type: none"> - สุภาพเรียบร้อย (Urbane) - มีความคิดรอบคอบ มีเหตุผล น่าเชื่อถือ (Rational) - พิถีพิถัน ช่างเลือก ไหวพริบ เฉียบขาด (Sharp) - นำสมัย ก้าวหน้า ค้นหานวัตกรรมใหม่ ไม่หยุดนิ่ง (Progressive) - มันวาว โลหะ (Metallic)
ชวนฝัน (Romantic)	ลักษณะของคนผู้หญิงวัยสาว ช่างคิดจินตนาการ เพื่อฝัน ไร้ผิดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - อ่อนโยน (Soft) - อ่อนหวาน (Sweet) - ช่างฝัน (Dreamy) - ไร้เดียงสา (Innocent) - มีเสน่ห์ (Charming)
ธรรมชาติ (Natural)	ลักษณะของคนอาศัยในพื้นที่ชนบทมีความเป็นมิตร รื่นเริง ใจเย็น สงบ ใช้ชีวิตเรียบง่าย	<ul style="list-style-type: none"> - รักธรรมชาติ (Natural) - เจียบสงบ ร่าเริง เยือกเย็น (Tranquil) - สนิทสนม คั่นเคย ใกล้ชิด (Intimate) - เรียบง่าย น่าสนใจ ประทับใจ (Simple and Appealing) - ใจดี กรุณา (Generous)
สะอาดสะอ้าน (Elegant)	ลักษณะของผู้หญิงที่ดูมีอำนาจ สุภาพและประณีต รอบคอบ พิถีพิถันกับคุณภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - สุภาพเรียบร้อย สละสลวย (Refined) - สง่างาม นุ่มนวล อรชร (Graceful) - บอบบาง ประณีต บรรจงละเอียดอ่อน (Delicate) - ตามสมัยนิยม แต่งตัว

		(Fashionable) - อ่อนหวาน ละมุนละไม นุ่มนวล (Feminine)
เก๋ (Chic)	ลักษณะของคนฉลาดล้ำลึกเฉียบแหลม วางตัวแบบผู้ดี ใจเย็น สงบ มีแบบแผน	- สุขุม สติ (Sober) - ถ่อมตัว สงบเสงี่ยม (Modest) - เรียบง่าย (Simple) - นิ่งเงียบ แผงความสง่า (Quiet) - ฉลาด ล้ำลึก เฉียบแหลม (Subtle)
นิยม ดั้งเดิม (Classic)	ลักษณะของคนที่ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณี เชื่อถือได้ มีชีวิตที่เป็นระเบียบ แบบแผน ถูกต้อง ดีงาม	- ประเพณีนิยม รักษาแบบแผน (Traditional) - นิยม ดั้งเดิม ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง (Classic) - รอบคอบ ดูเป็นผู้ใหญ่ (Mature) - รู้จักเลือกเฟ้นอย่างผู้ดี (Tasteful) - ลึกซึ้ง เอาใจใส่ (Heavy and Deep)
โอ้อ่า (Dandy)	ลักษณะของคนที่เป็นผู้ใหญ่ หรือผู้ขยันมาดเข้ม เรียบร้อย สะอาด	- สงบเงียบ นิ่ง (Placid) - มีเล่ห์เหลี่ยม นักคิด วางแผน (Sophisticated) - ไว้ใจได้ น่าเชื่อถือ (Reliable) - สง่างาม ดูมีมาด (Dignified) - มีสาระ น่าเชื่อถือ (Substantial)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

สุชาติ เลิศคชาธาร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์หลักการจัดตัวอักษร (Typograph) ของอักษรโรมันเพื่อใช้กับอักษรไทย พบว่าการจัดตัวอักษรหรือ Typography เป็นศาสตร์ที่เป็นรากฐานสำคัญของการออกแบบเลขศิลป์หรือ Graphic design หลักการจัดตัวอักษรของอักษรโรมัน ได้รับการบันทึกเป็นตำรามาช้านานแล้ว มีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในซีกโลกตะวันตกอย่างจริงจังและแพร่หลาย หลักการจัดตัวอักษรของอักษรไทย อาจกล่าวได้ว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาอย่างจริงจังมาก่อน อีกทั้งผลงานด้านการออกแบบนิเทศศิลป์ในโลกรวิชาซีพของไทย ยังมีอุปสรรคและปัญหาของคุณภาพในการใช้ตัวอักษรไทย หรือนักออกแบบจำนวนไม่น้อยหลีกเลี่ยงไปใช้ตัวอักษรโรมันแทน ด้วยไม่มีความเชี่ยวชาญในการจัดตัวอักษรไทย วัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้คือ เพื่อริเริ่มการสร้างแนวทางการจัดตัวอักษรของอักษรไทย และสามารถนำไปพัฒนาเป็นตำราได้ใน

อนาคต รวมถึงส่งเสริมให้วงการศึกษาศึกษาและวิชาชีพเห็นความสำคัญของอักษรไทย และสามารถสร้างผลงานออกแบบโดยใช้อักษรไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเชิงการทดลองออกแบบ โดยใช้แม่แบบหลักการจัดตัวอักษรของอักษรโรมันเป็นแนวทางเริ่มต้นจากการศึกษาแม่แบบดังกล่าว โดยการแปลและเรียบเรียงจากตำราต่าง ๆ ลำดับต่อมาศึกษาลักษณะของตัวอักษรไทย แบ่งเป็นศึกษาลักษณะโครงสร้างของตัวอักษรไทย ตามมาตรฐานราชบัณฑิตยสถานและศึกษาแบบตัวอักษรไทยที่ออกแบบเพื่อใช้ในงานพิมพ์ ได้แก่ แบบตัวอักษรของการเรียงตัวพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์โลหะ (Metal type) จำนวน 17 แบบตัวอักษร และแบบตัวอักษรของการเรียงพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ จำนวน 5 ตระกูล 71 แบบตัวอักษร จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวอักษรไทยกับตัวอักษรโรมัน แบ่งเป็น 2 ประการ ประการแรกด้านรูปธรรมทางกายภาพ อาทิ จำนวนและลักษณะทั่วไปตามโครงสร้างของตัวอักษร, การประกอบกันของคำและประโยค, ความสูงในหน่วยที่เท่ากัน เป็นต้น ประการที่สองด้านจิตวิทยาทางความรู้สึกที่มีต่อแบบตัวอักษร ลำดับสุดท้าย คือการสังเคราะห์หลักการจัดตัวอักษร หลักการจัดตัวอักษรของตัวอักษรแบบโรมันมาเป็นแบบตัวอักษรไทย โดยเริ่มจากการพิจารณาทัศนธาตุของตัวอักษรไทย ตั้งแต่ตัวอักษรเดี่ยว คำ บรรทัด จนถึงกลุ่มบรรทัด แสดงลักษณะตัวอักษรไทยในแต่ละทัศนธาตุ และวิเคราะห์ผลที่แตกต่างจากตัวอักษรโรมัน ถัดมาคือการทดลองสร้างงานตามหลักการจัดตัวอักษร ได้แก่กลุ่มของความแตกต่าง (Contrasts), สัดส่วน (Proportions), จังหวะ (Rhythm), การผันแปร (Variation), น้ำหนักของเทา (Shades of grey), และสี (Colours) จากตัวอย่างผลงานการทดลองออกแบบ และตัวอย่างผลงานของนักศึกษา รวมถึงตัวอย่างการทดลองออกแบบ และตัวอย่างผลงานของนักศึกษา รวมถึงตัวอย่างผลงานที่ดีพิมพ์จริง แสดงให้เห็นว่าตัวอักษรไทยสามารถถ่ายทอดลักษณะตามหลักการต่าง ๆ รวมถึงความหลากหลายและการใช้งาน ได้ตามหลักการจัดตัวอักษรของอักษรโรมัน ทั้งในส่วนของตัวอักษรประเภทที่เน้นความโดดเด่น (Display type) และตัวอักษรประเภทข้อความที่เน้นการอ่าน (Text type) หากแต่มีความแตกต่างในรายละเอียดในการพิจารณาแสดงออกตามแต่ละหลักการ ซึ่งต้องอาศัยการประยุกต์ดัดแปลงตามความเหมาะสมและเท่าที่เป็นไปได้ อีกทั้งตัวอักษรไทยอาจมีข้อจำกัดมากกว่าตัวอักษรโรมัน ในด้านความหลากหลายของแบบตัวอักษรและธรรมชาติของโครงสร้างบางประการของตัวอักษรไทย ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญส่วนหนึ่งในการจำกัดคุณภาพของการจัดตัวอักษร

พงศ์เทพ อนุรัตน์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบชุดตัวอักษรไทยสำหรับนิตยสารวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและออกแบบชุดตัวอักษรไทยสำหรับใช้งานในนิตยสารวัยรุ่นขึ้นมาจะสามารถช่วยให้มีตัวเลือกเพื่อใช้ตัวอักษรไทยในงานออกแบบมากขึ้น และแบบตัวอักษรนี้ยังเป็นประโยชน์ต่องานออกแบบสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่มีความต้องการสื่อสารกับวัยรุ่นและเป็นแนวทางในการศึกษาต่อของผู้ที่สนใจงานออกแบบที่เกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรในงานประเภทอื่นได้อีกด้วย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมาจากการค้นคว้าข้อมูลภาคเอกสารจากห้องสมุด การศึกษาตัวอักษรในนิตยสารวัยรุ่นที่รวบรวมได้จากแหล่งต่าง ๆ จากการสอบถามและการสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่นนักร้องแบบที่ใช้ตัวอักษรในการสื่อสารกับวัยรุ่นและผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบตัวอักษร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง สำหรับ
วัยรุ่น นักออกแบบและแบบสอบถามเพื่อประเมินประสิทธิภาพผลงานการออกแบบตัวอักษรที่ใช้
งานกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างแบบสอบถาม วิเคราะห์
ข้อมูลที่ได้มาจากการทำแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผล
งานออกแบบและแก้ไขงานออกแบบ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลงานออกแบบ

การสรุป ได้ผลงานเป็นชุดตัวอักษรไทยที่ออกแบบนั้นเป็นที่ชื่นชอบและสามารถนำไปใช้
งานได้จริง แถมยังใช้สื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี ตัวอักษรนี้ยังจะเป็นประโยชน์ต่องาน
ออกแบบสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่มีความต้องการสื่อสารกับวัยรุ่นอีกด้วย

ชนัยชนม์ นาคน้อย (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบชุดตัวอักษรภาษาไทยที่
แสดงแนวคิดริบอสซาโนว่าแจ๊ส มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยและออกแบบเพื่อให้มีแบบอักษรภาษาไทย
มารองรับงานออกแบบที่เกี่ยวกับดนตรีบอสซาโนว่าแจ๊ส อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการศึกษาต่อของผู้ที่
สนใจงานออกแบบเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรและในด้านการออกแบบที่เกี่ยวกับดนตรีแจ๊ส

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมาจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทั้งภาคเอกสาร และการสัมภาษณ์
ผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านดนตรีแจ๊สและในด้านการออกแบบตัวอักษร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีแจ๊สเพื่อสรุปทิศทางใน
การออกแบบและใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินประสิทธิภาพของงานออกแบบตัวอักษรกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดทิศทางในการ
ออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการปรับปรุงผลงานการออกแบบและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประเมิน
ผลการออกแบบ

การสรุปผล ผลงานการออกแบบชุดตัวอักษรภาษาไทยที่แสดงแนวคิดริบอสซาโนว่าแจ๊ส
นั้น สามารถสื่อสารบุคลิกของดนตรีบอสซาโนว่าแจ๊สได้ดีและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มตัวอย่าง

สุทัศน์ ปาลมะ (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูป
ในรูปแบบเลขศิลป์ล้านนา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบตัวอักษรและรูปภาพสำเร็จรูป
ที่สื่อถึงศิลปวัฒนธรรมล้านนา เนื่องจากปัจจุบันงานเลขศิลป์ส่วนใหญ่จะออกแบบโดยใช้เครื่อง
คอมพิวเตอร์และนักออกแบบเลขศิลป์มีความต้องการสร้างสื่อที่มีความแตกต่างและสื่อสารได้ชัดเจน
แต่ยังขาดองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ตัวอักษรและภาพที่จะนำมาสร้างงานออกแบบเลขศิลป์ต่าง ๆ
อันสื่อถึงศิลปวัฒนธรรมล้านนาอย่างชัดเจนและสามารถนำไปใช้งานกับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้อย่าง
สะดวกรวดเร็ว

แนวทางการศึกษารูปแบบของเลขศิลป์ล้านนา มีวิธีการวิจัยโดยการศึกษาข้อมูลทาง
เอกสารและข้อมูลภาคสนามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องศิลปกรรมล้านนา แล้ววิเคราะห์หารูปแบบเฉพาะทาง
ศิลปะ นำไปประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนาและทางการออกแบบเลขศิลป์ โดย
การวิจารณ์และหาข้อสรุปเพื่อนำไปแก้ไขผลงานเพื่อที่จะนำไปใช้ได้จริงกับการออกแบบเลขศิลป์ล้านนา
ผลการวิจัยสามารถสรุปออกมาเป็นผลงานการออกแบบได้ดังนี้

1. ผลการออกแบบตัวอักษรภาษาไทยและอังกฤษ ลักษณะเป็นตัวพิมพ์พาดหัวที่ใช้ในการ
ออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์ในระบบวินโดวส์แบ่งได้ 4 ชุด คือ ตัวพิมพ์ฝักขามล้านนา สื่อถึงอารยธรรม
สมัยประวัติศาสตร์ล้านนาด้านการเมืองการปกครอง ตัวพิมพ์ธรรมล้านนา สื่อถึงศิลปวัฒนธรรมใน

สมัยประวัติศาสตร์ล้านนาด้านพิธีกรรมและความเชื่อ ตัวพิมพ์ล้านนาไทยนิเทศ สื่อถึงประเพณีความ
รื่นรมย์ ตัวพิมพ์คนเมือง สื่อถึงวิถีชีวิตของคนล้านนายุคร่วมสมัย

2. ผลการออกแบบรูปภาพสำเร็จรูปลักษณะเป็นข้อมูลระบบ Vector แบ่งได้ 5 ชุด คือ ชุดก่อนประวัติศาสตร์ล้านนา ประกอบด้วยลวดลายภาพคน สัตว์ จากโบราณวัตถุและศิลปะถ้ำ, ชุดประวัติศาสตร์ล้านนาประกอบด้วยศิลปะสมัยเชียงแสน และทริภูมูชัยในรูปแบบของลวดลายประติมากรรม จิตรกรรมและสถาปัตยกรรม, ชุดหัตถกรรมล้านนา ประกอบด้วยเครื่องมือเครื่องใช้และลวดลายในงานหัตถกรรม, ชุดสัญลักษณ์ล้านนา ประกอบด้วยภาพสัญลักษณ์แสดงสถานที่ท่องเที่ยว งานบุญประเพณี การละเล่นและการแต่งกายของคนพื้นเมือง, ชุดลวดลายตกแต่งสำเร็จรูปประกอบด้วยภาพควิว บัว ขอบ กรอบ พื้น ปิดท้ายเรื่อง ปุ่มและบัตรเชิญ

งานสร้างสรรค์ภายในประเทศ

การออกแบบอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยรังสิต

ก้าวต่อไปมหาวิทยาลัยรังสิตสู่ปีที่ 26 ชูแนวทางใหม่สร้างแบรนด์ ใช้แนวคิด “ร่วมสร้างสังคมธรรมาธิปไตย” ผุดตราสัญลักษณ์ใหม่ พร้อมแนวทางสังคมแห่งการให้และการแบ่งปัน สร้าง 2 ฟอนต์ใหม่ “อาทิตย - อาร์เอสยู” ให้ดาวนโหลดฟรี

ดร.อาทิตย อุไรรัตน์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยรังสิต เปิดเผยในโอกาสครบรอบ 25 ปี ของมหาวิทยาลัยฯ ว่า ในการก้าวสู่ปีที่ 26ได้มีการปรับภาพลักษณ์องค์กรครั้งใหญ่ โดยได้ชูแนวทางการเป็นผู้นำกระแสทางการศึกษาให้แก่ประเทศไทยตามแนวคิด “ร่วมสร้างสังคมธรรมาธิปไตย” เพื่อตอบแทนคุณประเทศชาติ และการเป็นชุมพลังแห่งปัญญาของชาติ

“สังคมธรรมาธิปไตย คือสังคมใหม่ในรั้วมหาวิทยาลัยรังสิต ที่เชื่อมั่นว่าเป็นสังคมที่สงบสุข มีความเป็นธรรมกับทุกคน ไม่ว่าจะยากดีมีจนหรือร่ำรวยต้องสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ดังนั้น มหาวิทยาลัยจะดำเนินการอยู่บนหอคอยงาช้างโดยไม่เกี่ยวข้องกับสังคมที่แท้จริงนั้นไม่ได้ เราต้องเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันงานวิชาการ งานวิจัย ชีวิต การฝึกอบรม การสร้างแสงสว่างและปัญญาให้เกิดขึ้นกับเยาวชน และส่งเสริมให้เยาวชนสร้างสังคมธรรมาธิปไตยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและสร้างสิ่งที่เราอยากเห็นให้เกิดขึ้นจริงในสังคม โดยเชื่อมั่นว่าภายใน 2-3 ปีนี้ มหาวิทยาลัยรังสิตจะก้าวเข้าสู่สังคมธรรมาธิปไตยอย่างเต็มตัว ในโอกาสนี้ จึงเดินทางปรับภาพลักษณ์องค์กรใหม่โดยเปลี่ยนอัตลักษณ์องค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมใหม่และรองรับกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต”

ปรับโลโก้ใหม่ตามยุคสมัย

ตราสัญลักษณ์ใหม่ หรือโลโก้ที่เพิ่งจะเปิดตัวในโอกาสเดียวกันนี้ เรียกได้ว่าเป็นอัตลักษณ์องค์กร (Corporate Identity) ออกแบบโดยศิษย์เก่าสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ รุ่นที่ 10 คณะศิลปะและการออกแบบ “กาจก้าแห่ง จรมาศ” ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่ง Design Director บริษัท Cookiesdynamo จำกัด กล่าวว่า จุดเด่นของตราสัญลักษณ์ใหม่มีเรื่องราวและความหมายแฝงอยู่ในตัวของมันเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักสองส่วน คือ พระอาทิตย์ และโลกุตระ เป็นสองสิ่งที่มีนัยถึงแหล่งกำเนิด ปัญญา ความรู้อันไม่สิ้นสุด ฯลฯ ส่วนการออกแบบกราฟิกสามารถลดทอน แทนค่า และดึงความสำคัญของการสื่อความหมายให้ตราสัญลักษณ์สามารถสื่อความหมายได้ครอบคลุม ไม่ตกหล่น โดยคำนึงถึงความสวยงาม เหมาะสม ลึกลงไปถึงรายละเอียดของเส้นสาย ระยะเวลา สี การนำไปใช้ในขนาดต่าง ๆ รวมถึงเข้ากันได้กับองค์ ประกอบอื่น ๆ ในระบบงานที่เป็นเอกลักษณ์องค์กรทั้งหมด

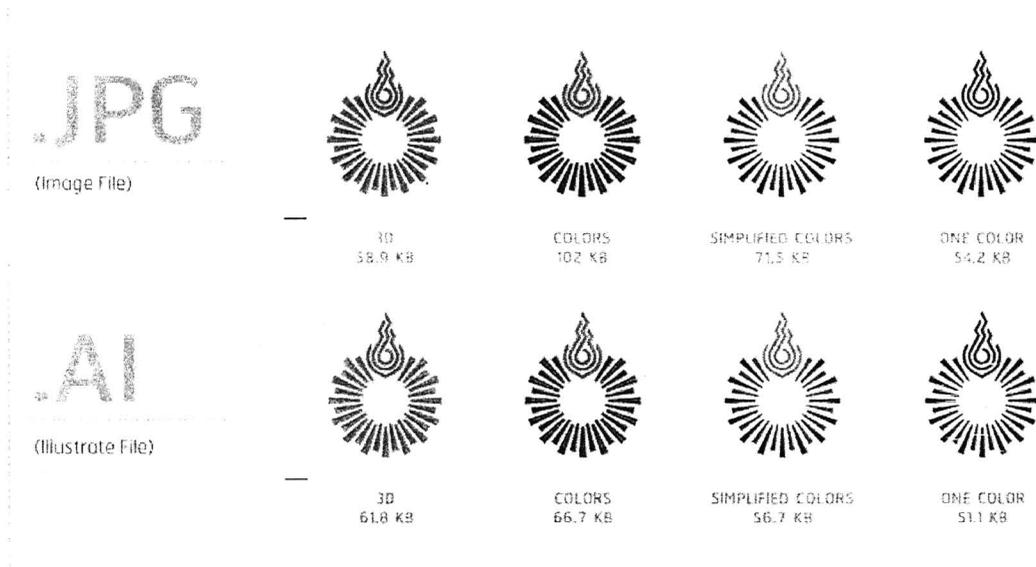
ทั้งนี้ การเปลี่ยนตราสัญลักษณ์ใหม่ เพราะจุดอ่อนของตราสัญลักษณ์เดิมมีองค์ประกอบมาก ได้แก่ กลุ่มสามเหลี่ยม ฟันเฟือง ดวงอาทิตย์ ข้อชัยพฤษ์ และปิ่น แต่ละองค์ประกอบมีความหมายเฉพาะส่วนซึ่งอาจจะยากแก่การจดจำ ดังนั้น การเปลี่ยนตราสัญลักษณ์ใหม่ให้มืองค์ประกอบน้อยลง เพื่อสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยรังสิต คือ ชุมพลังแห่งปัญญาของชาติ เพื่อปฏิรูปประเทศไทยสู่สังคมธรรมาธิปไตย ส่วนโลโก้เดิมที่ยังคงความคลาสสิกยังอยู่กับมหาวิทยาลัยต่อไป

ต่อ ยอดองค์ความรู้สู่การสร้างแบรนด์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ รุ่งเรืองวิริยะ ผู้อำนวยการสำนักงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยรังสิต กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยรังสิต ในช่วงประมาณ 5 ปีหลัง มีการเปิดบริษัทที่เรียกว่ากลุ่มบริษัทในเครืออาร์เอสยูถึง 13 บริษัท เพื่อทำธุรกิจที่ไม่ใช่เรื่องของการศึกษา เพราะต้องการให้องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยสามารถเชื่อมโยงและสอดคล้องกับสังคมภายนอกได้จริง ๆ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องประกาศตัวเองให้สังคมรู้ว่า มหาวิทยาลัยฯ มีความเชี่ยวชาญทางด้านไหนบ้าง บริษัททั้งหมดจึงล้วนมาจากการต่อยอดทางวิชาการของคณะต่าง ๆ ทั้งสิ้น เช่น คณะทันตแพทยศาสตร์นำมาสู่การเปิดอาร์เอสยูเดนทัล กลุ่มแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพนำมาสู่การเปิดบริษัทอาร์เอสยูเฮลแคร์ ฯลฯ

การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นจุดที่สนับสนุนให้เกิดการสร้างแบรนด์ที่แข็งแกร่งขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 มิติ คือ (1) รูปลักษณ์ภายนอก เช่น การกำหนดฟอนต์ใหม่ การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ใหม่ทั้งหมด เพื่อให้มีความเกี่ยวพันกัน และ (2) จิตวิญญาณขององค์กร คือ การที่พนักงานไม่ว่าจะอยู่บริษัทไหนก็ตามต้องรู้สึกได้ถึงความเป็นหนึ่งเดียวกันว่าเรามีภาระหน้าที่เดียวกันในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพของประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญมาก เพราะเป็นเรื่องของการสร้างคุณภาพทางการศึกษา สร้างศักยภาพของประเทศ จึงอยากให้เรื่องของแบรนด์ตั้งเป็นการสื่อสารที่ทั่วถึงทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้รู้ซึ่งถึงการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในแต่ละวันด้วยว่าสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่นั้นสำคัญต่อประเทศมาก

สัญลักษณ์ (Symbol Design)

ภาพที่ 2.9 รูปแบบสัญลักษณ์แบบไม่เป็นทางการของมหาวิทยาลัยรังสิต

ออกแบบตัวอักษร
ฟอนต์อาร์เอสยู

ภาพที่ 2.10 รูปแบบตัวอักษรอาร์เอสยู

RSU Font : รูปแบบอักษรใหม่ของ ม.รังสิต

นายทิวากร นาวารัตน์ Design Director บริษัท ไบรท์ไซด์จำกัด และศิษย์เก่าสาขาวิชา ออกแบบนิเทศศิลป์รุ่นที่ 12 คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต กล่าวถึงจุดเด่นของ อาร์เอสยู ฟอนต์ว่า เป็นฟอนต์ไม่มีหัว ซึ่งดัดแปลง (Transform) มาจากฟอนต์ภาษาอังกฤษชุดหนึ่ง โดยอักษรภาษาไทยที่ไม่มีหัวเกือบทุกชุดในเมืองไทย ล้วนถูกดัดแปลงมาจากอักษรภาษาอังกฤษแทบทั้งสิ้น เพราะการแปลงตัวอักษรภาษาอังกฤษให้กลายเป็นภาษาไทยจะช่วยให้มีความทันสมัย เมื่อได้ ชุดอักษรภาษาไทยแล้วจึงทำชุดอักษรภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกัน ส่วนขั้นตอนการสร้างฟอนต์อาร์ เอสยูยากตรงที่การกำหนดช่องว่างระหว่างตัวอักษร สระ และวรรณยุกต์ ว่าควรเป็นอย่างไร ต้องใช้เวลาในการปรับให้ลงตัวพอสมควร นอกจากนี้ จุดเด่นของอาร์เอสยูฟอนต์ได้สร้างตัวอักษรให้มี ลักษณะเฉพาะ เช่น ทำตัว พ ม ร ส ห อ ให้มีบุคลิก เพราะตัวอักษรเหล่านี้มาจากชื่อของ มหาวิทยาลัยรังสิต

“แบบอักษรที่ออกแบบขึ้นใหม่โดยเฉพาะ มีวัตถุประสงค์ด้านการสร้างเอกลักษณ์ มีการ ดัด ตัดแต่ง ให้มีลักษณะเฉพาะตัว สามารถทำให้จดจำได้ง่าย บุคคลทั่วไปสามารถรับรู้ได้ว่าเป็นอักษร

ของมหาวิทยาลัยรังสิต ที่ไม่ซ้ำกับใคร องค์ประกอบทั้งหมดนี้จะเป็นตัวแปรสำคัญที่จะช่วยกันขับเคลื่อน และผลักดันองค์กรให้เป็นที่รู้จัก โดยนำจุดเด่นของตัวอักษรมาออกแบบให้เด่นชัดยิ่งขึ้น ดังนั้นอยาก ให้ผู้ที่นำไปใช้คำนึงถึงที่มาของอักษรดังกล่าวด้วย เพราะมหาวิทยาลัยรังสิตสร้างตัวอักษรขึ้นมาไม่ จำกัดไว้ใช้เฉพาะองค์กร แต่กลับเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสามารถเอาไปใช้ได้ฟรี จึงอยากให้ผู้ที่จะนำไปใช้ เลือกใช้กับงานออกแบบที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคมจะดีมาก” Design Director บริษัท ไบรท์ไซด์ จำกัด กล่าว

พอนต์อาทิตย์

ภาพที่ 2.11 รูปแบบตัวอักษรอาทิตย์

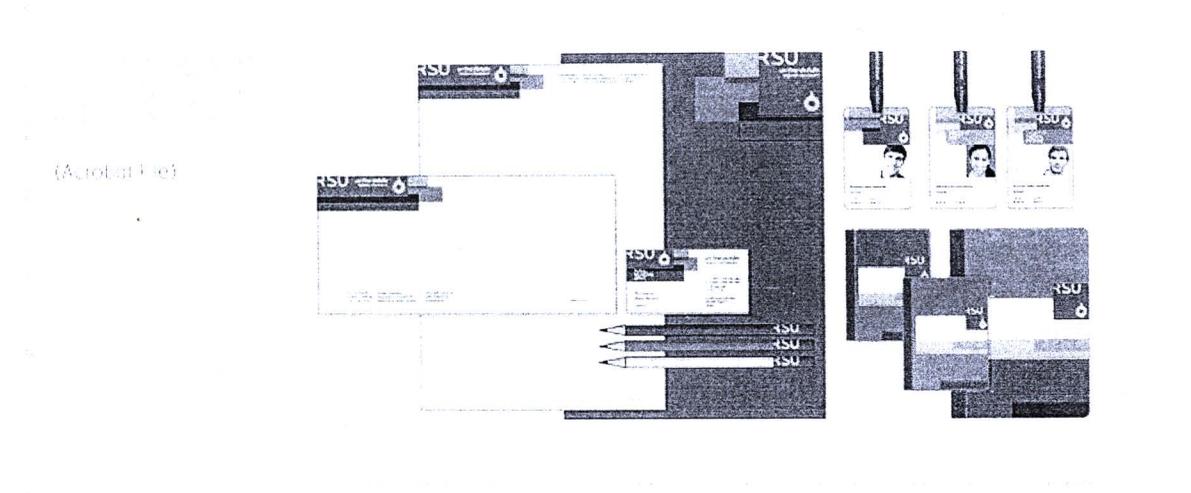
Arthit Font : อักษรลายมืออิเล็กทรอนิกส์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หม่อมหลวง กุศลร เกษมสันต์ หัวหน้าสาขาวิชาเทคโนโลยี สารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต กล่าวถึงที่มาของพอนต์อาทิตย์ (Arthit Font) ว่าพวกเรามีโอกาสได้เห็นลายเซ็น โน้ต จดหมายสั่งงาน หรือป้ายประชาสัมพันธ์ ที่เป็นลายมือ ของ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต มาโดยตลอด ซึ่งลายมือของท่านนั้นสวยงาม และเป็นเอกลักษณ์ ประกอบกับในปี 2553 มหาวิทยาลัยรังสิต ครบรอบ 25 ปีคณะเทคโนโลยี สารสนเทศ จึงอยากมอบของขวัญให้แก่มหาวิทยาลัย จึงขออนุญาตท่านอธิการบดีนำลายมือของท่าน มาจัดทำเป็นอักษรอิเล็กทรอนิกส์

“ขั้นตอนการทำงานเริ่มต้นจากการเก็บตัวอย่างลายมือของท่านทั้งอักษรภาษาไทยและอักษร ภาษาอังกฤษตัวพิมพ์และตัวเขียนที่อยู่บนคีย์บอร์ดทั้งหมด โดยให้ท่านคัดลายมือ 1 ตัวอักษร คัด

ประมาณ 5 ครั้ง แล้วนำไปสแกน ตีสเกล กำหนดพิกัด และใช้ซอฟต์แวร์เข้ามาช่วย ทำทีละตัว ทั้งตัวตรง ตัวเอียง ตัวหนา หลังจากนั้นให้ท่านตรวจสอบ เมื่อแล้วเสร็จท่านอธิการบดีให้ใช้ชื่อ “อาทิตย์ ฟอนต์ สำหรับตัวผมเองรู้สึกภาคภูมิใจที่สามารถทำอะไรที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้แก่มหาวิทยาลัย และอยากให้นำไปใช้งานได้จริง แต่ขอให้ใช้อย่างถูกกาลเทศะ” หัวหน้าสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต กล่าวเสริม

อัตลักษณ์องค์กรกับงานสื่อสาร

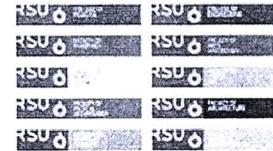
Signature 191 KB

Other Unit 198 KB

Business Unit 108 KB

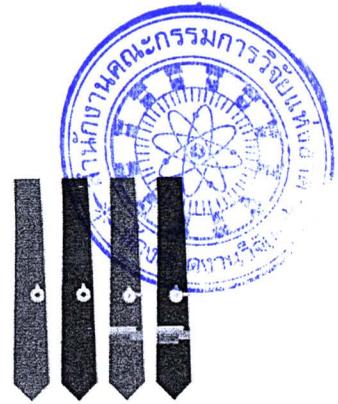

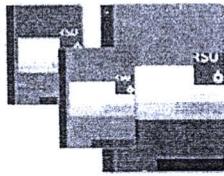
บัตรบุคลากร 1.422 KB

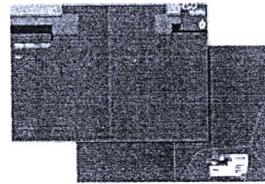
บัตรประชาชน 48 KB

เนตโท เข้มกลัด เข้มชื่อ 118 KB

สมุดโน้ต 124 KB

แฟ้ม 155 KB

ภาพที่ 2.12 รูปแบบอัตลักษณ์องค์กรกับงานสื่อสาร

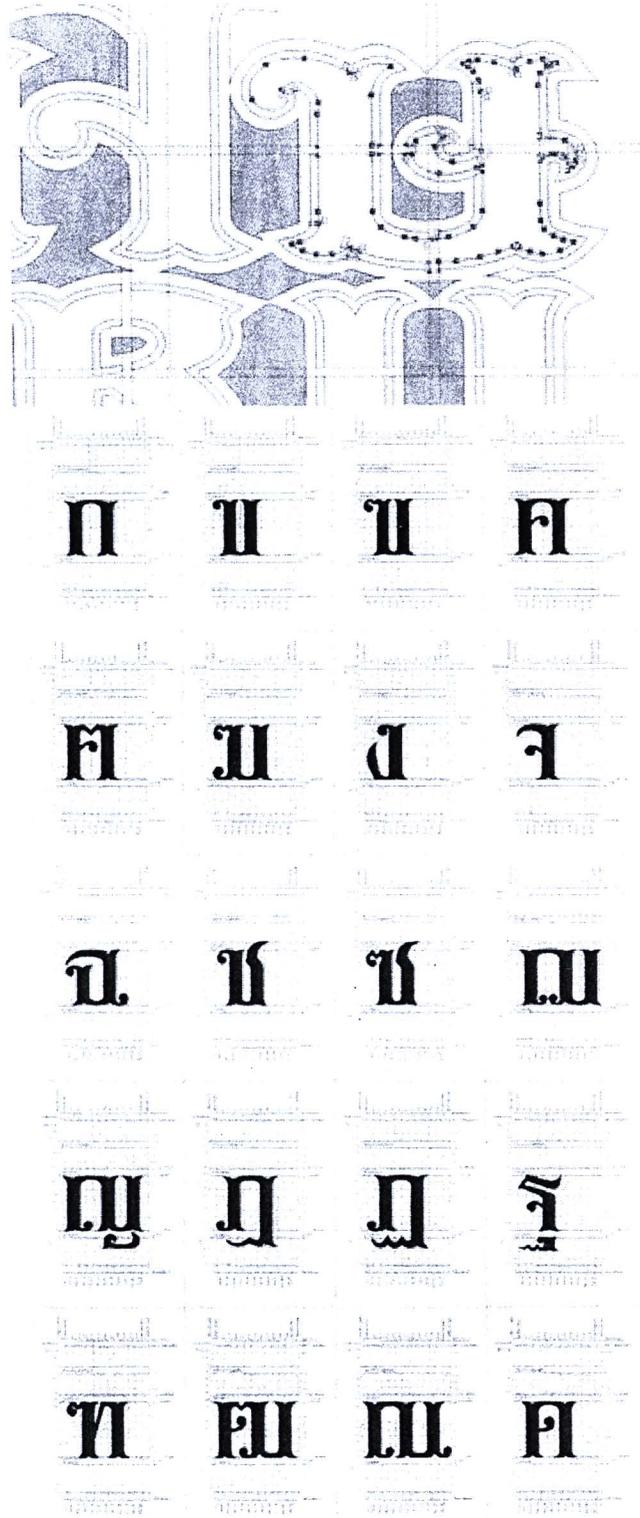
การออกแบบชุดตัวอักษรของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ผลงานการออกแบบของผู้ช่วยศาสตราจารย์ประชิด ทิณบุตร อาจารย์ประจำสาขาวิชา ศิลปกรรม ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดยมีแนวความคิดหลักต้องการแบบชุดแบบตัวอักษรแสดงเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับการใช้งานร่วมกับกราฟิกเอกลักษณ์เฉพาะทางการเรียงพิมพ์ และใช้เพื่อการพิมพ์ โดยสามารถติดตั้งใช้เป็นแบบตัวอักษรในระบบคอมพิวเตอร์ โดยการศึกษาและพัฒนาารูปแบบตัวอักษรเป็นแบบใหม่ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และสัญลักษณ์อักขระทางการพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง

BICKDIR
Abcdhaya
F FCHID
2/14/02

WIKI
WIKI
WIKI
WIKI
WIKI
5/18/02

London
WIKI
WIKI
WIKI
WIKI
2/14/02

ภาพที่ 2.13 รูปแบบตัวอักษรของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม